

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

21 juin 2006

PROJET DE LOI
réformant le divorce

AMENDEMENTS

N° 76 DE M. VERHERSTRAETEN
(amendement en ordre subsidiaire à l'amendement n° 19)

Art. 8

Remplacer l'article 301, § 2, alinéa 2, proposé, par la disposition suivante:

«Le tribunal refuse la demande de pension si le défendeur prouve que le divorce est manifestement imputable au demandeur.».

JUSTIFICATION

Comme le souligne le Conseil d'État, l'article 301, § 2, alinéa 2, du Code civil, proposé, confère au juge un pouvoir d'appréciation pour accorder ou non une pension alimentaire à l'époux qui a lui-même commis une faute grave rendant impossible la poursuite de la vie commune.

Documents précédents :

Doc 51 **2341/ (2005/2006)** :

001 : Projet de loi.

002 à 004: Amendements.

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

21 juni 2006

WETSONTWERP
betreffende de hervorming van de echtscheiding

AMENDEMENTEN

Nr. 76 VAN DE HEER VERHERSTRAETEN
(in ondergeschikte orde bij amendement nr. 19)

Art. 8

Het voorgestelde artikel 301, § 2, tweede lid, vervangen als volgt:

«De rechtbank weigert het verzoek om een uitkering indien de verweerder bewijst dat de verzoeker manifest schuld heeft aan de echtscheiding.».

VERANTWOORDING

Zoals de Raad van State opmerkt, geeft het ontworpen artikel 301, § 2, tweede lid van het Burgerlijk Wetboek een beoordelingsbevoegdheid aan de rechter om al dan niet een uitkering tot levensonderhoud toe te kennen aan de echtgenoot die zelf een zware fout heeft begaan die het voortzetten van het samenleven onmogelijk maakt.

Voorgaande documenten :

Doc 51 **2341/ (2005/2006)** :

001 : Wetsontwerp.

002 tot 004 : Amendementen.

Dans le commentaire des articles, le projet de loi précise qu'il faut entendre par «faute grave» le catalogue des excès, sévices et injures graves de l'actuel article 231 du Code civil. L'adultère reste également une cause d'exclusion de l'octroi d'une pension alimentaire.

Le présent amendement tend, d'une part, à exclure de l'octroi d'une pension l'époux auquel l'échec du mariage est manifestement imputable. Il ne s'agit que des cas où l'octroi d'une pension alimentaire porterait sérieusement atteinte au sentiment de justice (en cas de violence au sein du couple ou d'abus commis sur les enfants par exemple). D'autre part, il entend, dans ce cas, exclure automatiquement la pension alimentaire, donc sans possibilité d'appréciation judiciaire.

N° 77 DE M. VERHERSTAETEN

Art. 12

Compléter l'article 308 proposé par les mots:

«Ce devoir cesse d'exister vis-à-vis de l'époux auquel la séparation de corps est manifestement imputable.»

JUSTIFICATION

L'exclusion de l'époux auquel le divorce est manifestement imputable du bénéfice d'une pension alimentaire doit s'appliquer, *mutatis mutandis*, au devoir de secours au détriment de l'époux auquel l'échec du mariage est manifestement imputable et ce, en vertu des articles 10 et 11 de la Constitution.

N° 78 DE M. VERHERSTRAETEN

Art. 6

Compléter l'article 299, proposé, par l'alinéa suivant:

«À la demande d'une des parties, le juge peut toutefois prononcer le maintien de ces avantages au détriment de l'époux auquel le divorce est manifestement imputable.»

JUSTIFICATION

Lorsque l'échec du mariage (par exemple, en cas de violences conjugales, d'abus sexuels) est manifestement imputable à une des parties, l'époux qui en est victime doit pouvoir continuer à bénéficier des avantages que les époux se sont faits par contrat de mariage.

In de artikelsgewijze bespreking stelt het wetsontwerp dat onder het begrip «zware fout» de catalogus van geweldsdaeden, mishandelingen en grove beledigingen van het huidige artikel 231 van het Burgerlijk Wetboek moet worden verstaan. Ook het overspel blijft een reden om te worden uitgesloten van een toekenning van een onderhoudsuitkering.

Dit amendement beoogt enerzijds de echtgenoot die manifest schuldig is aan het mislopen van het huwelijk uit te sluiten van een toekenning van een onderhoudsuitkering. Het gaat enkel om die gevallen waarin het rechtvaardigheidsgevoel ernstig zou worden aangetast indien er toch een uitkering zou worden opgelegd (bijvoorbeeld in geval van partnergeweld of kindermisbruik). Anderzijds wil het in dat geval de uitsluiting van alimentatie als een automatisme in te voeren, dus zonder verdere rechterlijke appreciatiemogelijkheid.

Nr. 77 VAN DE HEER VERHERSTRAETEN

Art. 12

Het voorgestelde artikel 308 aanvullen met de volgende woorden:

«Deze plicht vervalt ten aanzien van de echtgenoot die manifest schuld heeft aan de scheiding van tafel en bed.»

VERANTWOORDING

De uitsluiting van een onderhoudsuitkering ten nadele van de echtgenoot die manifest schuldig is aan de echtscheiding, dient *mutatis mutandis* te gelden inzake de plicht van hulp ten nadele van de echtgenoot die manifest schuldig is aan het mislopen van het huwelijk en dit in het licht van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

Nr. 78 VAN DE HEER VERHERSTRAETEN

Art. 6

Het voorgestelde artikel 299 aanvullen met het volgende lid:

«De rechter kan evenwel op verzoek van één van de partijen het behoud van deze voordelen uitspreken ten nadele van die echtgenoot die manifest schuld heeft aan de echtscheiding.»

VERANTWOORDING

Wanneer één der partijen manifest schuld heeft aan het mislopen van het huwelijk (bijvoorbeeld in geval van partnergeweld, seksueel misbruik) dient de echtgenoot die hiervan het slachtoffer is, te kunnen blijven genieten van de voordelen die de echtgenoten elkaar bij huwelijksovereenkomst hebben toegekend.

N° 79 DE M. VERHERSTRAETEN

Art. 38 (nouveau)

Insérer un article 38, libellé comme suit:

«Art. 38.— Il est inséré, dans le même Code, un article 1479bis, libellé comme suit:

«Art. 1479bis.— Si la cohabitation légale prend fin, le tribunal peut accorder à l'un des cohabitants, sur les biens et les revenus de l'autre cohabitant, une pension permettant aux deux parties d'assurer leur existence dans des conditions équivalentes à celles dont elles bénéficiaient durant la vie commune.

Pour déterminer le montant de la pension, le tribunal tient compte:

- 1° de l'entretien et de l'éducation des enfants;
- 2° de l'âge et de l'état de santé des cohabitants;

3° de leurs possibilités d'acquérir des revenus après la cessation de la cohabitation légale, eu égard au choix opéré pendant la cohabitation en ce qui concerne l'éducation des enfants, ainsi qu'à la formation que les partenaires ont reçue et à la profession qu'ils ont exercée pendant la cohabitation;

4° des besoins et des nécessités des deux partenaires au moment où il est mis fin à la cohabitation légale;

- 5° de la durée de la cohabitation.»».

JUSTIFICATION

Des responsabilités doivent être assumées à l'égard du partenaire le plus faible dans toute forme de relation durable, y compris lors de la cessation de cette relation.

Une obligation alimentaire est dès lors instaurée pour les cohabitants légaux. Pour déterminer le montant de la pension, le juge tient compte d'un certain nombre de circonstances concrètes, qui doivent être les mêmes que celles qui prévalent au moment de la cessation d'un mariage.

N° 80 DE M. VERHERSTRAETEN

Art. 30

Remplacer cet article par la disposition suivante:

«Art. 30.— À l'article 1275, § 1er, du même Code, les mots «pour cause déterminée» sont remplacés par les mots «pour cause de désunion irrémédiable des époux».

Nr. 79 VAN DE HEER VERHERSTRAETEN

Art. 38 (nieuw)

Een artikel 38 invoegen, luidende:

«Art. 38.— In hetzelfde Wetboek wordt een artikel 1479bis ingevoegd, luidende:

«Art. 1479bis.— Indien er een einde komt aan de wettelijke samenwoning, kan de rechtbank aan één van de samenwoners, uit de goederen en de inkomsten van de andere samenwoner, een uitkering toekennen die de beide partijen toelaat in hun bestaan te voorzien op een gelijkwaardige wijze als tijdens het samenleven.

Bij het bepalen van de uitkering houdt de rechtbank onder meer rekening met:

- 1° het onderhoud en de opvoeding van de kinderen;
- 2° de leeftijd en de gezondheidstoestand van de samenwoners;

3° hun mogelijkheden om inkomsten te verwerven na de ontbinding van het wettelijk samenwonen, rekening houdend met de tijdens de samenwoning gemaakte keuze inzake opvoedingsproject, met de opleiding en het beroep dat de partners tijdens de samenwoning hebben uitgeoefend;

4° de noden en behoeften van beide partners op het ogenblik waarop een einde wordt gemaakt aan het wettelijk samenwonen;

- 5° de duur van de samenwoning.»».

VERANTWOORDING

In elke duurzame relatievorm moeten er verantwoordelijkheden genomen worden ten aanzien van de zwakkere, ook bij het beëindigen van deze relatie.

Zodoende wordt er een onderhoudsverplichting ingevoerd voor wettelijke samenwoners. Bij het bepalen van deze onderhoudsuitkering houdt de rechter rekening met een aantal feitelijke omstandigheden, die dezelfde zijn als deze bij het beëindigen van het huwelijk.

Nr. 80 VAN DE HEER VERHERSTRAETEN

Art. 30

Dit artikel vervangen als volgt:

«Art. 30.— In artikel 1275, § 1 van hetzelfde Wetboek worden de woorden «op grond van bepaalde feiten» vervangen door de woorden «op grond van de duurzame ontwrichting van het huwelijk».

JUSTIFICATION

Il nous paraît que le divorce par consentement mutuel doit être maintenu en tant que procédure distincte (cf. les amendements précédents). Il s'ensuit que la communication au greffier du jugement ou de l'arrêt prononçant le divorce doit être traitée dans des sections distinctes (divorce pour cause de désunion irrémédiable des époux, d'une part, et divorce par consentement mutuel, d'autre part).

N° 81 DE M. VERHERSTRAETEN

Art. 34

Dans l'article 1288, proposé, apporter les modifications suivantes:

- A) supprimer le § 1er, alinéa 2;**
- B) supprimer le § 4, alinéa 1er;**
- C) supprimer le § 5.**

JUSTIFICATION

La force d'un divorce par consentement mutuel tient au fait que les parties doivent assumer leurs responsabilités et qu'elles rédigent préalablement à la procédure un accord portant sur les mesures à prendre pendant la procédure en divorce et sur les effets du divorce une fois que celui-ci est prononcé.

Il convient de maintenir cet accord global afin d'éviter au maximum les discussions et conflits ultérieurs.

N° 82 DE M. WATHELET

Art. 28

Supprimer cet article.

JUSTIFICATION

Il n'est pas indiqué de supprimer l'appel en matière de divorce (voir avis du Conseil d'État et avis de l'OBF). Cela constituerait une discrimination envers l'époux défendeur, qui ne pourrait interjeter appel si le divorce est prononcé, alors que son conjoint pourrait interjeter appel si le divorce n'est pas prononcé.

VERANTWOORDING

De echtscheiding door onderlinge toestemming dient ons inziens behouden dient te blijven als aparte procedure (cf. vorige amendementen) en dus dient ook de mededeling aan de griffier van het echtscheidingsvonnis of –arrest in onderscheiden afdelingen (echtscheiding op grond van de duurzame ontwrichting van het huwelijk enerzijds en echtscheiding door onderlinge toestemming anderzijds) te worden behandeld.

Nr. 81 VAN DE HEER VERHERSTRAETEN

Art. 34

In het voorgestelde artikel 1288, de volgende wijzigingen aanbrengen:

- A) paragraaf 1, tweede lid, weglaten;**
- B) paragraaf 4, eerste lid, weglaten;**
- C) paragraaf § 5 weglaten.**

VERANTWOORDING

De sterkte van een echtscheiding voor onderlinge toestemming bestaat hierin dat de partijen voor hun verantwoordelijkheid worden geplaatst en voorafgaand aan de procedure een akkoord uitwerken over de maatregelen tijdens de echtscheidingsprocedure en de gevolgen van de echtscheiding eens deze is uitgesproken.

Dit globale akkoord dient behouden te blijven om latere discussies en conflicten maximaal te vermijden.

Servais VERHERSTRAETEN (CD&V)

Nr. 82 VAN DE HEER WATHELET

Art. 28

Dit artikel weglaten.

VERANTWOORDING

Het is niet wenselijk het hoger beroep inzake echtscheiding af te schaffen (zie de adviezen van de Raad van State en de *Ordre des barreaux francophones et germanophone* (OBF)). Dat ware een vorm van discriminatie ten aanzien van de verwerende echtgenoot, die alleen hoger beroep zou kunnen instellen indien de echtscheiding is uitgesproken, terwijl zijn echtgenoot hoger beroep zou kunnen instellen indien de echtscheiding niet is uitgesproken.

N° 83 DE M. WATHELET

Art. 31

A l'article 1276 proposé, insérer entre le mot «jugements,» et les mots «qu'après» les mots «qu'après l'expiration du délai d'appel lorsque le jugement est rendu contradictoirement et».

JUSTIFICATION

Cette adaptation résulte de la restauration du droit d'appel proposée à l'amendement à l'article 28.

Melchior WATHELET (cdH)

N° 84 DE M. VERHERSTRAETEN

Art. 28

Supprimer cet article.

JUSTIFICATION

Selon le Conseil d'État, la suppression de la possibilité de recours contre le jugement accordant le divorce prononcé par le juge, constitue une violation du principe d'égalité et de non-discrimination, dans la mesure où cette possibilité existe contre un jugement qui rejette le divorce.

Par ailleurs, des problèmes de droit international dans le cadre de procédures de divorce qui sont également pendantes à l'étranger, etc. se posent fréquemment dans la pratique. Il est évident que ces procédures doivent pouvoir faire l'objet d'un recours.

Il serait absurde de supprimer le recours par crainte de manœuvres dilatoires. Le Code judiciaire prévoit d'ores et déjà suffisamment de possibilités pour intervenir contre les recours abusifs, comme la possibilité de dommages-intérêts pour cause de demande vexatoire ou téméraire.

N° 85 DE M. VERHERSTRAETEN

Art. 19

À l'article 1254, § 1er, alinéa 3, proposé, remplacer les mots «une description détaillée des faits» par les mots «une description des faits».

Nr. 83 VAN DE HEER WATHELET

Art. 31

In het ontworpen artikel 1276, tussen het woord «vonnissen» en de woorden «pas in», de woorden «na het verstrijken van de termijn van hoger beroep wanneer het vonnis op tegenspraak is geweest en» invoegen.

VERANTWOORDING

Deze aanpassing vloeit voort uit het herstel van het recht op hoger beroep dat wordt voorgesteld in het amendement op artikel 28.

Nr. 84 VAN DE HEER VERHERSTRAETEN

Art. 28

Dit artikel weglaten.

VERANTWOORDING

De afschaffing van de beroepsmogelijkheid tegen het echtscheidingsvonnis dat de echtscheiding uitspreekt, is volgens de Raad van State een schending van het gelijkheids- en non-discriminatiebeginsel vermits die mogelijkheid wel bestaat tegen een vonnis dat de echtscheiding verwerpt.

Bovendien rijzen er in de praktijk dikwijls problemen van internationaal recht, van echtscheidingsprocedures die ook in het buitenland aanhangig gemaakt zijn. Het is evident dat hier tegen hoger beroep mogelijk moet zijn.

Het hoger beroep afschaffen uit vrees voor verdragingsmanoeuvres heeft geen zin. Het Gerechtelijk Wetboek voorziet nu al in voldoende mogelijkheden om op te treden tegen misbruiken, zoals de mogelijkheid van een schadevergoeding wegens tergend en roekeloos geding.

Nr. 85 VAN DE HEER VERHERSTRAETEN

Art. 19

In het voorgestelde artikel 1254, § 1, derde lid, de woorden «gedetailleerde beschrijving van de feiten» vervangen door de woorden «beschrijving van de feiten».

JUSTIFICATION

Si l'objectif du projet de loi est d'humaniser la procédure de divorce, il n'est pas nécessaire d'exiger une description détaillée des faits. Le juge peut toujours demander des informations supplémentaires, s'il l'estime nécessaire pour prendre sa décision.

N° 86 DE M. VERHERSTRAETEN

Art. 19

Dans l'article 1254, § 4, proposé, supprimer les mots «ou par conclusions communiquées à l'autre conjoint par exploit d'huissier ou par lettre recommandée à la poste avec accusé de réception.».

JUSTIFICATION

Les conclusions doivent être contradictoires et doivent pouvoir être communiquées entre avocats de façon informelle. En l'absence d'avocat, il n'est pas nécessaire de procéder par exploit d'huissier ou par lettre recommandée si la partie adverse ne le demande pas et qu'elle accepte la simple réception. Pas de frais inutiles.

N° 87 DE M. VERHERSTRAETEN

Art. 29

Supprimer cet article.

JUSTIFICATION

Le délai de trois mois prévu par le droit commun peut être maintenu.

VERANTWOORDING

Vermits de doelstelling is de echtscheidingsprocedure te humaniseren, is het niet wenselijk een gedetailleerde beschrijving van de feiten te vereisen. De rechter kan steeds bijkomende informatie vragen zo hij dit nodig acht voor een beslissing.

Nr. 86 VAN DE HEER VERHERSTRAETEN

Art. 19

In het voorgestelde artikel 1254, § 4, de woorden «of door de conclusies meegedeeld aan de andere echtgenoot bij gerechtsdeurwaarderexploot of bij ter post aangetekende brief met ontvangstbewijs» **weglaten.**

VERANTWOORDING

Conclusies dienen tegensprekelijk te gebeuren en moeten tussen advocaten op informele wijze kunnen plaatsvinden. Zonder advocaat hoeft dit niet via exploit of aangetekende brief indien hierop niet wordt aangedrongen door de tegenpartij en deze de gewone ontvangst aanvaardt. Geen overbodige kosten.

Nr. 87 VAN DE HEER VERHERSTRAETEN

Art. 29

Dit artikel weglaten.

VERANTWOORDING

De gemeenrechtelijke termijn van drie maanden kan behouden blijven.

Servais VERHERSTRAETEN (CD&V)